

Asia: VN/725/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen rahoituksesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta

Akava pitää uutta tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) kokonaisuutta tärkeänä keinona tukea tavoitetta, että jokainen nuori suorittaa vähintään toisen asteen tutkinnon. Sen näkökulmasta TUVA:n rahoitusmallin tulee antaa koulutuksenjärjestäjille riittävät kannusteet tarjota koulutusta, jolla huomioidaan erityisesti niiden opiskelijoiden tarpeet, jotka tarvitsevat opinpolulleen tavallista enemmän tukea.

TUVA-koulutuksen opiskelijat ovat hyvin heterogeeninen joukko, joka tarvitsee tuekseen monialaisia osaavia ammattilaisia. Opettajien, opinto-ohjaajien ja opiskeluhuollon asiantuntijoiden kelpoisuudet ja osaaminen ovat erityisen tärkeitä näissä opinnoissa. Oppijat ovat haastavia ja moninaiset kysymykset tulevat esille, mikä edellyttää vahvaa osaamista sekä verkostoja. Erilaiset henkilöstön jatko- ja täydennyskoulutusmahdollisuudet ovatkin erityisen tärkeitä varsinkin toiminnan alkuvaiheessa uutta toimintamallia luotaessa.

Akava on nostanut esille koko TUVA-koulutuksen valmistelun ajan, kuinka tärkeää on, että erityisesti kielellisten valmiuksien parantaminen kulkee läpi koulutusmuodon. Sen näkökulmasta S2/R2 opetuksen huomattava tarve TUVA-koulutuksessa tulee erikseen huomioida rahoitusperusteissa, seurannassa ja kehittämisessä, kuten myös eduskunta on oppivelvollisuuden laajentamisen hyväksymisen yhteydessä edellyttänyt.

Huomiot ehdotetusta rahoitusmallista

Akava pitää ehdotusta nykyisten perusopetuksen lisäopetuksen, lukiokoulutuksen- ja ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmien varaan rakentuvasta järjestelmästä kannatettavana. Koulutuksessa on keskimääräisesti huomattavasti ammatillista- ja lukiokoulutusta enemmän

oppimisen tuen tarpeessa olevia opiskelijoita, jotka rahoitusjärjestelmän tulisi kuitenkin tunnistaa ehdotettua paremmin.

Opiskelijamäärät voivat vaihdella TUVA-koulutuksessa alueellisesti eri vuosina ja opintojen räätälöinti edellyttää eri koulutuksen järjestäjien välistä yhteistyötä. Opiskelijalähtöinen, yksilöllisten opintosuunnitelmien toteuttaminen edellyttää rahoitusjärjestelmältä sitä, että se tunnistaa kyseisen koulutusmuodon muusta toisen asteen koulutuksesta poikkeavan, vahvempaa resursointia edellyttävän opetuksen- ja tuen suunnittelutarpeen sekä reagoi nopeasti todellisiin opiskelijamääriin koulutuksessa.

Akava pitää välttämätöntä, että jatkossa TUVA-koulutuspaikkojen riittävyyttä seurataan ja lisätään rahoitusta sekä paikkoja tarpeen mukaan.

Lisäksi Akava huomauttaa, että uudistuksen valmistelussa ja rahoitusmekanismeissa ei ole erikseen huomioitu TUVA-koulutuksen oppimateriaaleista aiheutuvia kustannuksia. Esitystä onkin tältä osin täsmennettävä.

Huomiot perusopetuksen järjestäjän TUVA-koulutuksen rahoituksesta

Perusopetuksen nykyinen rahoitusjärjestelmä ei tunnista rahoituksen korotusperusteena oppilaan erityisen tuen tarvetta, eikä sitä ehdoteta muutettavaksi. Sen sijaan TUVA:n yksikköhinnan ehdotetaan sisältävän keskimääräisenä myös erityisen tuen tarpeesta aiheutuvan rahoituksen. Keskimääräinen summa ei kuitenkaan välttämättä kohtaa juuri niitä järjestäjiä, joilla tukea tarvitsevia opiskelijoita on enemmän. Siksi asiaa on tärkeä tarkastella vielä uudelleen.

Huomiot lukiokoulutuksen järjestäjän TUVA-koulutuksen rahoituksesta

Akava pitää ehdotettua rahoitusmallia hyvänä. Koska TUVA-koulutukseen osallistujien määrää on kuitenkin toistaiseksi vaikea arvioida, on myös rajoitusjärjestelmää voitava tarkastella opiskelijamäärien vakiintuessa ja uudistuksen toimeenpanon edetessä uudelleen. Rahoitusjärjestelmän on reagoitava opiskelijamäärien muutoksiin kohtuullisella tarkasteluajakaudella.

Lisäksi on huomioitava lukiokoulutuksen rahoitusta pysyvästi leikkaavan rahoituslain 23 b §:n kohdistuvan myös TUVA-koulutuksen opiskelijoihin, mikä tukee osaltaan Akavan laajempaa tavoitetta em.§ pysyvästä poistamisesta ja rahoituksen palauttamista lukiokoulutuksen todellisia kustannuksia vastaavaksi.

Huomiot ammatillisen koulutuksen järjestäjän TUVA-koulutuksen rahoituksesta

Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmä on monimutkainen ja vaikeasti ennakoitava. Tämä vaikeus rahoituksen riittävyyden arvioimiseen tulee myös TUVA-koulutuksen järjestämiseen, mikäli rahoitusjärjestelmää ei saada selkiytettyä ja ammatillisen koulutuksen rahoituksen kokonaistasoa

nostettua pysyvästi. Opiskelijamäärien vaihtelut ja opiskelijoiden tarve saada erilaisia tukipalveluita tuovat lisähaasteita toiminnan käynnistämiseen ja toteuttamiseen.

Lisäksi eri alojen opetuksessa käytettävien materiaalien, välineiden tarve, käytössä kuluminen ja hankinnat ovat merkittävä kuluerä. Kustannukset vaihtelevat ja niitä muodostuu etenkin toiminnan käynnistämisvaiheessa. Kustannusten muodostumista ja vaihtelua onkin seurattava.

Myös opiskelijoiden mahdollisuudet päästä tutustumaan TUVA-opintojen aikana riittävän laajasti eri aloihin on voitava turvata. Näin ehkäistään myöhempiä keskeyttämisiiä.

Huomiot kuntien järjestämisoikeudesta

Akava pitää ehdotusta perusteltuna.

Huomiot muista TUVA-koulutuksen järjestämisestä ja järjestämislupaa koskevista muutosehdotuksista

Akava pitää ehdotuksia perusteltuina.

Muut huomiot

Akava kiinnittää huomiota oppivelvollisuuslain ja siihen liittyvien liitelakien hyväksymisen yhteydessä annettuihin eduskunnan lausumiin, joissa nostettiin esille erityisesti heikommassa asemassa olevien opiskelijoiden tosiasialliset mahdollisuudet suorittaa toisen asteen tutkinto. Akava edellyttää, että ehdotettua TUVA-koulutuksen rahoitusmallia tarkastellaan näitä lausumia vasten ja huomioidaan eduskunnan edellyttämien TUVA-koulutusta koskevien toimenpiteiden tosiasialliset toteutumismahdollisuudet.

Sahamies Miika
Akava ry